

## Preferencje partyjne w październiku

# 20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

# 836

badania



REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY  
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM  
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

# 3735

komunikatów



PRACOWAŁO DLA NAS

# 3600

ankieterów



PRZEBADALIŚMY PONAD

# 1 000 000

respondentów



Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

---

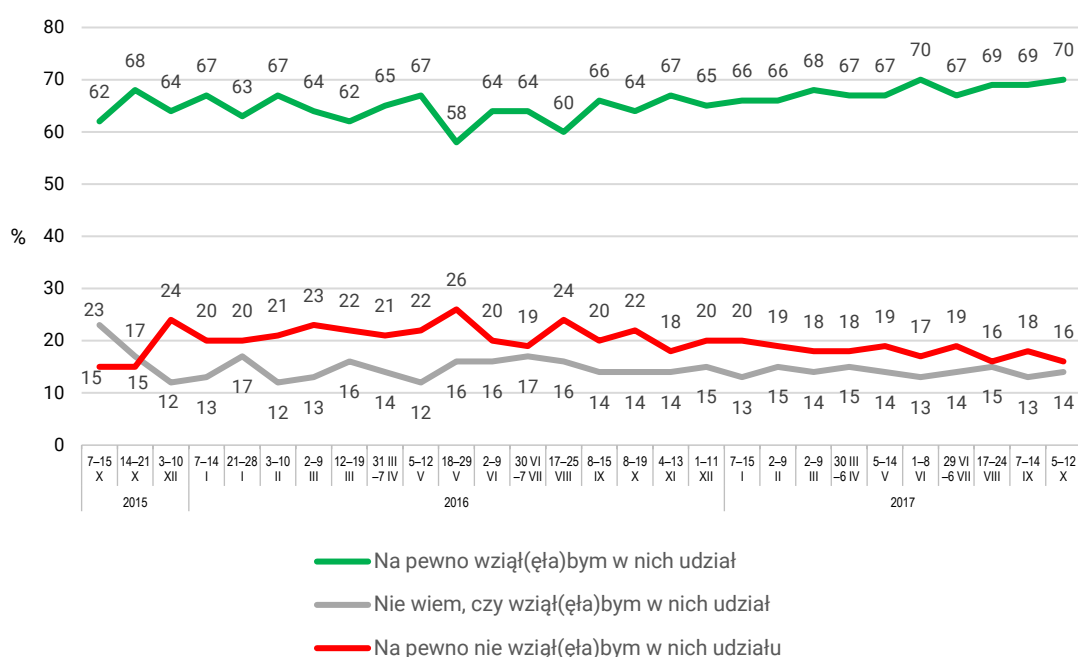
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej  
ul. Świętojerska 5/7, 00–236 Warszawa  
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl  
<http://www.cbos.pl>  
(48 22) 629 35 69

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w pierwszej połowie października, udział w nich wzięłoby, według własnych deklaracji, ponad dwie trzecie dorosłych Polaków (70%)<sup>1</sup>, minimalnie więcej, niż przed niespełną miesiącem. Tym samym deklarowana frekwencja wyborcza osiągnęła poziom rekordowy odnotowany w czerwcu.

Jednocześnie minimalnie wzrósł odsetek respondentów niepewnych, rozważających możliwość swego udziału w ewentualnych wyborach (14%), natomiast obniżyła się liczba Polaków z góry wykluczających swoje uczestnictwo w głosowaniu (16%, spadek o 2 punkty procentowe).

CBOS

RYS. 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?

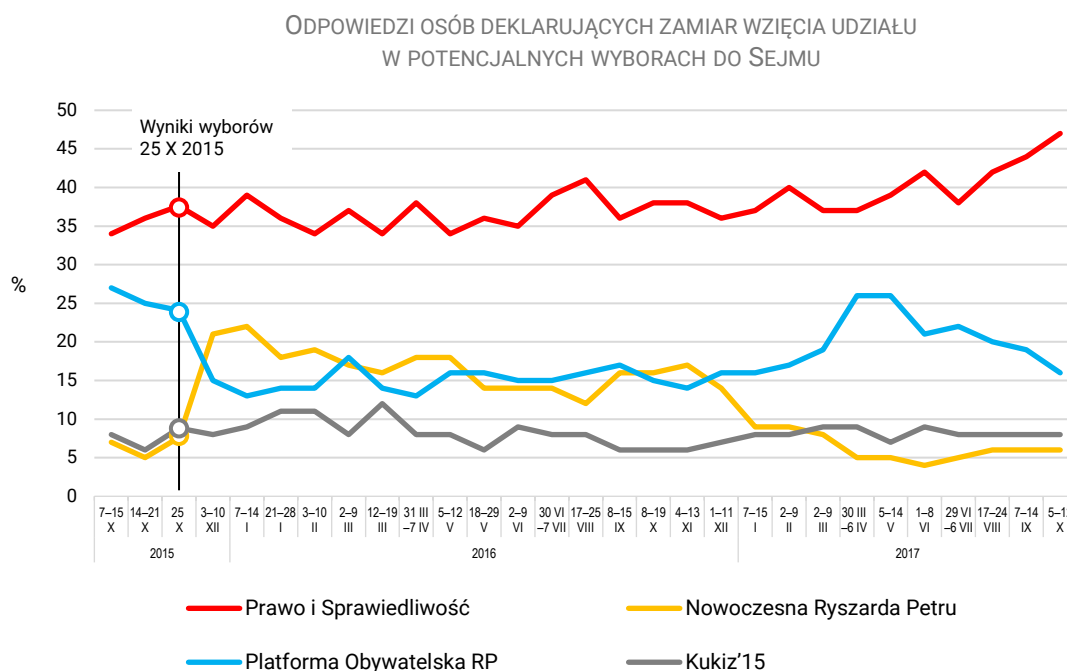


\* W październiku 2015 roku pytanie brzmiało: „Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach do Sejmu i Senatu, które odbędą się 25 października?”

\*\* Z obliczeń wyłączono odmowy odpowiedzi

<sup>1</sup> Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (329) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 października 2017 roku na liczącej 948 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 2. Poparcie dla PiS, PO, Kukiz'15 i Nowoczesnej



Zmiany w poparciu dla partii politycznych odnotowane między wrześniem a październikiem są nieistotne statystycznie<sup>2</sup>.

W październiku rekordowy wynik odnotowała rządząca partia. Według deklaracji ankietowanych, aż 47% tych, którzy chcieliby wziąć udział w wyborach, ma zamiar głosować na PiS. W porównaniu z wrześniem to wzrost o 3 punkty procentowe. Od początku lipca br. poparcie dla rządzącego ugrupowania zwiększyło się o 9 punktów, rosnąc systematycznie z miesiąca na miesiąc o 2-4 punkty procentowe. To najlepsze notowania PiS nie tylko po wyborach, ale w ogóle w historii tego ugrupowania.

Na drugim miejscu, z prawie trzykrotną stratą do lidera, znalazła się PO, popierana przez 16% zdeklarowanych wyborców. W porównaniu z ubiegłym miesiącem liczba zwolenników PO po raz kolejny spadła (o 3 punkty procentowe). Od lipca notowania najsilniejszego ugrupowania opozycyjnego obniżyły się o 6 punktów, przez ten czas partia Grzegorza Schetyny traciła w kolejnych sondażach systematycznie po 2-3 punkty procentowe.

<sup>2</sup> Stosowanie prób losowych umożliwia wnioskowanie o populacji dorosłych Polaków oraz pozwala na określenie skali błędów statystycznych naszych oszacowań – więcej o naszej metodologii na stronie CBOS w zakładce: Badania: metody realizacji badań. Na rysunku 3 prezentujemy – z uwzględnieniem błędów statystycznych – wyniki, jakie we wrześniu i w październiku br. uzyskały cztery ugrupowania mające obecnie szanse na wprowadzenie swoich przedstawicieli do Sejmu.

Na kolejnych miejscach znalazły się ruch Kukiz'15, mający wśród zadeklarowanych uczestników głosowania 8% zwolenników, oraz Nowoczesna, na którą chciałoby oddać swój głos 6% potencjalnych wyborców. Już od dwóch miesięcy notowania obu partii nie zmieniają się.

Pozostałe ugrupowania nie zdołałyby wprowadzić swoich przedstawicieli do Sejmu. „Pod kreską” znalazł się w tym miesiącu PSL, mający w październiku wśród zadeklarowanych uczestników wyborów 3% zwolenników (spadek o 2 punkty). Zamiar głosowania na Partię Razem, SLD i partię Wolność Janusza Korwin-Mikke zapowiedziało po 2% głosujących. O ile, w porównaniu z ubiegłym miesiącem, poparcie dla Partii Razem nie zmieniło się, o tyle SLD odnotowało niewielki spadek, zaś ugrupowanie Janusza Korwin-Mikke minimalny wzrost notowań.

Tak jak w ubiegłych dwóch miesiącach spośród osób chcących wziąć udział w wyborach 12% nie wie, które ugrupowanie ewentualnie poparłoby w głosowaniu.

CBOS

RYS. 3. Poparcie dla PiS, PO, Kukiz'15 i Nowoczesnej (w procentach)

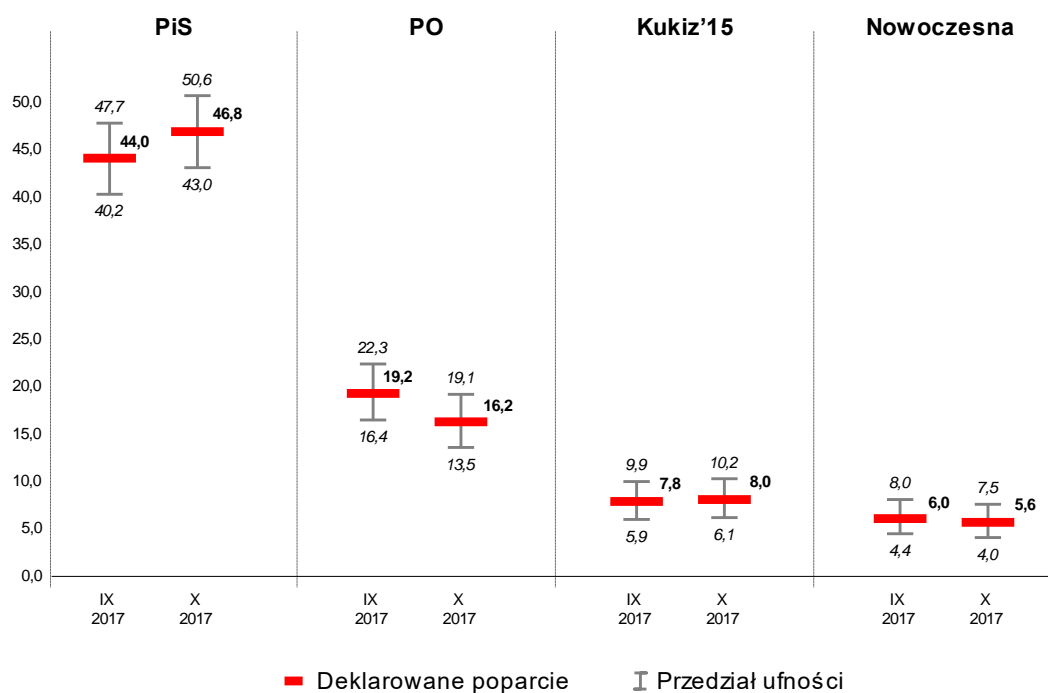


TABELA 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu, to na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących zamiar wzięcia udziału w potencjalnych wyborach														
	2015	2016				2017									
	Wyniki wyborów 25 X	8-15 IX	8-19 X	4-13 XI	1-11 XII	7-15 I	2-9 II	2-9 III	30 III - 6 IV	5-14 V	1-8 VI	29 VI - 6 VII	17-24 VIII	7-14 IX	5-12 X
w procentach															
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	37,58	36	38	38	36	37	40	37	37	39	42	38	42	44	47
Platforma Obywatelska RP	24,09	17	15	14	16	16	17	19	26	26	21	22	20	19	16
Kukiz'15	8,81	6	6	6	7	8	8	9	9	7	9	8	8	8	8
Nowoczesna Ryszarda Petru	7,60	16	16	17	14	9	9	8	5	5	4	5	6	6	6
Polskie Stronnictwo Ludowe	5,13	3	4	4	3	5	3	5	4	4	3	3	4	5	3
Sojusz Lewicy Demokratycznej	7,55*	3	4	5	4	6	5	4	4	4	4	5	4	3	2
Partia Razem	3,62	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2
Wolność Janusza Korwin-Mikke **	4,76	2	3	2	3	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2
Inna odpowiedź	0,87	2	<1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
Trudno powiedzieć		12	11	10	12	13	12	12	10	10	13	14	12	12	12
Odmowa odpowiedzi		<1	<1	<1	1	1	1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
N=	15 200 671	648	603	686	738	694	671	690	719	688	710	653	700	683	667

\* Wyniki dotyczące KKW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni

\*\* Do 8 października 2016 partia działała pod nazwą KORWiN: Koalicja Odnowy Rzeczypospolitej Wolność i Nadzieja, później jako Wolność (KORWiN), a od 1 kwietnia 2017 roku pod nazwą Wolność Janusza Korwin-Mikke.



Deklaracje badanych wskazują na utrzymujące się wśród Polaków duże zainteresowanie życiem politycznym i uczestnictwem w procedurach demokratycznych – wciąż rekordowo wielu spośród nich chciałoby dać wyraz swoim poglądom i sympatiom politycznych w wyborach.

W październikowym sondażu PiS osiągnął poparcie, którego jeszcze w swej historii nie odnotował. Blisko połowa Polaków, którzy zechcieli wziąć udział w sondażu i zadeklarowali chęć uczestniczenia w wyborach, wyraziła chęć głosowania na rządzącą partię. Od lipcowych protestów obserwujemy w sondażowych notowaniach rządzącego ugrupowania stały trend wzrostowy. Ostatnią poprawę notowań można łączyć z wejściem w życie od 1 października przepisów o obniżeniu wieku emerytalnego, co z jednej strony umożliwia wielu osobom wcześniejsze zakończenie pracy zawodowej, a z drugiej dla osób uprawnionych do pobierania emerytury, a mających zamiar i możliwość kontynuowania pracy zawodowej, oznaczać może wyraźny wzrost dochodów. Zważywszy na strukturę wiekową zwolenników PiS<sup>3</sup> można podejrzewać, że fakt ten nie jest bez znaczenia.

Coraz wyraźniej widoczny jest kryzys poparcia dla najsilniejszej z partii opozycyjnych. Odsetek zdeklarowanych wyborców PO, po wzroście notowań w okresie protestów społecznych związanych z projektami zmian w sądownictwie, latem tego roku, ponownie spadł do stanu z przełomu lat 2016/2017. W ostatnich miesiącach stabilne, choć na niskim poziomie, pozostają wyniki ruchu Kukiz'15 oraz Nowoczesnej. Natomiast PSL, jak i obu partiom lewicy, nie udaje się odbudować swego poparcia z czasu ostatnich wyborów. Co ósma spośród osób mających zamiar, wedle własnych deklaracji, wziąć udział w ewentualnym głosowaniu, nie wie, którą partię by w nim poparła.

Opracował

Krzysztof Pankowski

---

<sup>3</sup> Zob. komunikat CBOS „Elektoraty PO i PiS w ostatnich dwunastu latach”, październik 2017 (oprac. K. Pankowski).

TABELA 1

		Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?			Liczba osób
		Na pewno wziął(ę)by w nich udział	Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział	Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału	
		%	%	%	
Ogółem		70	14	16	948
Płeć	Mężczyźni	77	9	14	445
	Kobiety	65	17	18	503
Wiek	18–24 lata	68	15	17	73
	25–34	61	18	22	184
	35–44	75	11	14	177
	45–54	65	14	21	143
	55–64	73	15	13	172
	65 lat i więcej	78	10	12	200
Miejsce zamieszkania	Wieś	65	16	18	377
	Miasto do 19 999	77	15	9	140
	20 000 – 99 999	67	13	20	210
	100 000 – 499 999	74	10	16	129
	500 000 i więcej mieszk.	83	5	12	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	66	14	20	182
	Zasadnicze zawodowe	62	16	22	231
	Średnie	71	15	13	290
	Wyższe	81	8	11	245
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	83	9	9	98
	Średni personel, technicy	79	11	10	40
	Pracownicy adm.-biurowi	82	4	14	63
	Pracownicy usług	54	28	19	60
	Robotnicy wykwalifikowani	59	13	28	111
	Robotnicy niewykwalifik.	60	17	23	41
	Rolnicy	63	24	13	46
	Pracujący na własny rach.	86	2	12	46
	Bezrobotni	60	13	27	30
	Emeryci	76	12	12	240
	Renciści	67	21	12	55
	Uczniowie i studenci	80	13	7	40
	Gospodynie domowe i inni	54	15	30	78
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	78	12	9
spółce właścicieli prywatnych i państwa		64	14	22	63
sekt. pryw. poza rolnict.		69	11	19	285
prywatnym gosp. rolnym		62	27	11	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	62	15	23	70
	Od 650 zł do 999 zł	64	18	19	137
	Od 1000 zł do 1399 zł	71	14	15	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	71	16	12	161
	2000 zł i więcej	79	7	14	248
Ocena własnych war. mater.	Złe	60	14	26	68
	Średnie	69	17	13	368
	Dobre	72	11	17	512
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	84	11	5	44
	Raz w tygodniu	75	14	11	433
	1–2 razy w miesiącu	57	18	25	127
	Kilka razy w roku	69	13	17	230
	W ogóle nie uczestniczy	63	7	30	110
Poglądy polityczne	Lewica	70	12	18	162
	Centrum	68	17	15	267
	Prawica	88	6	5	312
	Trudno powiedzieć	45	21	34	197



TABELA 2

		Na kandydata której partii / inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?										Liczba osób
		Prawo i Sprawiedliwość (PiS) (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	Platforma Obywatelska RP (PO RP)	Partia Razem	Wolność Janusza Korwin-Mikke	Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL)	Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD)	Kukiz'15	Nowoczesna Ryszarda Petru	Inna partia	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		47	16	2	2	3	2	8	6	2	12	667
Płeć	Mężczyźni	50	14	2	2	3	2	9	6	1	9	341
	Kobiety	43	19	3	1	3	2	7	5	2	15	325
Wiek	18–24 lata	23	16	1	11	10		19	2	4	14	50
	25–34	33	14	3	4	1	1	22	6	2	15	111
	35–44	46	16	1	1	2	1	9	9	2	13	133
	45–54	40	17	7		6	3	1	4	2	19	92
	55–64	57	19	2		3	3	3	6	2	7	125
	65 lat i więcej	61	16	1		2	4	2	5	0	9	155
Miejsce zamieszkania	Wieś	58	10	1	2	6	0	7	2	1	13	246
	Miasto do 19 999	47	15	1	1	4	1	10	5	1	14	107
	20 000 – 99 999	41	22	4		0	4	7	9	2	10	141
	100 000 – 499 999	43	20	1	2	2	4	9	7	4	7	95
	500 000 i więcej mieszk.	24	22	7	2		3	10	11	4	17	78
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	58	13		3	8		4	3		10	119
	Zasadnicze zawodowe	61	19	0		4	2	3	2		9	142
	Średnie	42	15	2	2	3	2	11	6	3	12	207
	Wyższe	35	17	5	1	0	4	11	9	3	15	198
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	29	23	6		1	3	11	9	5	13	81
	Średni personel, technicy	33	11	9	4		2	15	6		19	32
	Pracownicy adm.-biurowi	26	19	7			2	11	10	4	21	52
	Pracownicy usług	46	9	2	3		3	17	5		14	32
	Robotnicy wykwalifikowani	57	14	1	4	2	1	12	5		4	65
	Robotnicy niewykwalifik.	62	10		3	3					21	25
	Rolnicy	65	6	3		16		3			8	29
	Pracujący na własny rach.	38	11		2	6	4	12	5	2	20	39
	Bezrobotni	29	21	4		13		8	8	10	7	18
	Emeryci	61	18	0		2	4	2	2	1	9	183
	Renciści	49	26	2		3			14		6	37
	Uczniowie i studenci	23	10		11	15		11	9	3	18	32
	Gospodynie domowe i inni	50	14			2		13	7		14	42

TABELA 2 cd.

		Na kandydata której partii / inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?									Liczba osób	
		Prawo i Sprawiedliwość (PiS) (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	Platforma Obywatelska RP (PO RP)	Partia Razem	Wolność Janusza Korwin-Mikke	Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL)	Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD)	Kukiz'15	Nowoczesna Ryszarda Petru	Inna partia		Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
		%	%	%	%	%	%	%	%	%		%
Ogółem		47	16	2	2	3	2	8	6	2	12	667
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	41	20	8		1	3	5	5	4	13	94
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	14	2	3		5	5	8	2	19	40
	sekt. prywat. poza rolnict.	39	14	2	3	2	1	16	7	1	15	198
	prywatnym gosp. rolnym	67	4	3		16		3			8	28
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	55	20	2		4			2		17	43
	Od 650 zł do 999 zł	52	16	3		1		4	4	2	17	87
	Od 1000 zł do 1399 zł	57	14	2	1	4	2	10	4	1	5	115
	Od 1400 zł do 1999 zł	50	16	2	5	1	3	7	3	4	9	115
	2000 zł i więcej	38	17	3	2	3	4	11	9	1	12	196
Ocena własnych war. mater.	Złe	38	20	6		2	2	4	5		21	41
	Średnie	48	17	3	2	4	2	6	6	1	11	255
	Dobre	47	15	2	1	3	2	10	5	2	12	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	67	11			2		8	3	1	9	37
	Raz w tygodniu	60	11	2	1	4	1	6	4	1	11	325
	1-2 razy w miesiącu	48	17	3			2	10	2	2	17	73
	Kilka razy w roku	25	26	3	3	5	4	11	9	3	11	160
	W ogóle nie uczestniczy	26	21	5	2		5	10	12	4	15	70
Poglądy polityczne	Lewica	10	36	9	1	4	12	5	8	3	12	114
	Centrum	26	21	3	1	6	1	11	10	4	17	181
	Prawica	78	5		2	1		7	2		5	276
	Trudno powiedzieć	40	17	1	1	4		10	4	1	22	88